

Öğretmen Adaylarının Farabi Değişim Programı’na Yönelik Görüşleri*

Opinions of Prospective Teachers on Farabi Exchange Program

Çavuş ŞAHİN**, Mehmet Kaan DEMİR***, Serdar ARCAGÖK****

Öz: Bu çalışmanın amacı Farabi Değişim Programı’na katılan öğretmen adaylarının bu programa yönelik görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden “olgu bilim” yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nde Farabi Değişim Programı kapsamında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme çeşitlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu çerçevede araştırmanın örneklemini 2013-2014 öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nin farklı Anabilim Dalları’nda öğrenim gören (6 kız, 6 erkek) 12 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme sorularının analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Görüşme sorularının analizi iki farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış, kodlardan yola çıkılarak temalar oluşturulmuştur. İçerik analizinde biri birine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek kodlar oluşturulmuş ve düzenlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının farklı sebeplerden dolayı Farabi Değişim Programına katıldıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının Farabi Değişim Programı’na tercih etme nedenlerinin başında; burs imkânı, farklı üniversitelerin sosyal etkinliklerinden yararlanma, öğrenim görülen kente alışılmaması gelmektedir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının Farabi Değişim Programı kapsamında öğrenim görmek istedikleri üniversiteleri tercih ederken eğitim ve yaşam kalitesini göz önünde bulundurdıkları ortaya çıkmıştır. Farabi Değişim Programının kişisel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmen adaylarının Farabi Değişim Programı sürecinde çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Farabi değişim programı, eğitim fakültesi, öğretmen adayları

Abstract: The objective of the study is to display the perspectives of prospective teachers about the Farabi Exchange Program in which the prospective teachers already participated. In this research ‘phenomenology’ which is one of the qualitative research methods was adopted. The experiment group of the study consists of prospective teachers studying within the scope of Farabi Exchange Program in Canakkale Onsekiz Mart University during the 2013-2014 education period. Criterion sampling was adopted as one of the purposeful sampling variations in the research. The sample group of the study includes prospective teachers (6 female, 6 male teachers) studying in different departments and branches of Canakkale Onsekiz Mart University during 2013-2014 education period. In the research, a semi-structured and non-diverting interview technique was adopted as a data collection tool. Interview questions were analyzed by the content analysis technique. The analysis of interview questions were coded separately by the two different researchers, then the themes were formed with the help of these codes. The similar data in the content analysis were gathered in terms of certain themes and concepts by creating and editing specific codes. As a result, prospective teachers were found having different reasons for participating in Farabi Exchange Program. The leading reasons that motivate the prospective teachers for Farabi Exchange Program were scholarship opportunities, their wishes about getting advantages of

*Bu makale 25-27 Nisan 2014 tarihlerinde düzenlenen 2. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çanakkale,Türkiye, e-posta: csahin25240@yahoo.com

***Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çanakkale,Türkiye, e- posta: mkdemir2000@yahoo.com

****Arş. Gör. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çanakkale,Türkiye, e- posta: serdar_arcagok21@comu.edu.tr

facilities of different universities and not being accustomed to the city where they get education. They were also found that by choosing the university where they would get education within the scope of Farabi Exchange Program, they mostly considered about the life and education standarts and quality. Prospective teachers highlighted that Farabi Exchange Program is advantageous for social and individual development. Additionally, it was observed that prospective teachers mentioned different problems they experienced during their period of Farabi Exchange Program.

Keywords: Farabi exchange program, faculty of education, prospective teachers

Giriş

Bireyleri toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlar gibi farklı alanlarda meydana gelen hızlı ve baş döndürücü değişim ve gelişmeler etkilemektedir. Bireylerin bu değişim ve gelişmelere ayak uydurabilmek için yeni kaynaklar üretme ve teknolojiye egemen olma çabasına girdikleri görülmektedir (Özden, 2002). Bu duruma paralel şekilde yaşadığımız dünyanın en önemli olgusu olarak küreselleşme olgusu karşımıza çıkmaktadır (Balay, 2004). Mal, sermaye, iş gücü, bilginin hızlı ve sınırsız bir şekilde aktarılması olarak tanımlanan küreselleşme (Green, 1999) ekonomiden siyasete sosyal politikadan kültüre uzanan geniş bir yelpazede değişimi ifade etmek için kullanılan sihirli bir sözcük olarak tanımlanmaktadır (Çalık ve Sezgin, 2005). Diğer bir deyişle, küreselleşme günümüzde hakim bir paradigma haline gelmektedir (Aktay, 2002). Eğitimin uygulamalı sosyal bir bilim olduğu dikkate alındığında, eğitimi toplumun diğer alanlarında meydana gelen değişimlerden ayrı düşünmek mümkün değildir (Genç ve Eryaman, 2008). Eğitimin bireysel ve toplumsal yaşamı etkileyen bir süreç olduğu düşünüldüğünde eğitimin toplumsal yaşamda işlevsel olabilmesi yeniliklere uyum sağlamasına bağlıdır (Şentürk, 2008). Bu noktadan hareketle, küreselleşmenin eğitim üzerinde iki farklı etkisi olmaktadır. Bunlar, eğitim sisteminin küresel etkilerden dolayı nasıl şekilleneceği ve küresel politikaların sonuçlarının eğitim sistemine olumlu ya da olumsuz yansımalarının neler olacağıdır (Hallak, 1998).

Küreselleşmenin yol açtığı değişim ve yenileşme sürecinin, yükseköğretim sistemlerini de etkilemesi kaçınılmazdır (Gökçek, 2013). Bu süreç, üniversitelerin temel amaçlarını küreselleşme olgusunu dikkate alarak çağın değişen koşullarına göre yeniden belirleme zorunluluğunu doğurmaktadır. Nitekim günümüz küresel değerlerin öğelerinden olan bireysel gelişimi desteklemek ve demokratik toplumlarda bireyleri etkin vatandaş olarak yaşama hazırlamak, yükseköğretimin de temel amaçlarından biridir (Weber ve Bergan, 2005; Avrupa Birliği Konseyi, 2007). Bu amaçlara bağlı olarak küreselleşme kavramının tanımlanmasında kullanılan kavramlar arasında geçen kültürel ve sosyal tecrübelerin paylaşımı ve değişimi son yıllarda uygulanan eğitim politikaları üzerinden yürütülemeye başlanmıştır (Özdem, 2013). Bu çerçevede farklı kültürlerle sahip bireylerin birbirlerini tanımaları amacıyla çeşitli değişim programları uygulanmaktadır. Söz konusu programlardan biri de yükseköğretimde kaliteyi arttırmayı, işbirliğini teşvik etmeyi ve kültürlerarası diyalogu güçlendirmeyi amaçlayan Erasmus değişim programıdır (Mutlu, 2013). Yükseköğretimde Avrupa düzeyinde hareketlilik programlarının 1987'den itibaren Erasmus Değişim Programı ile uygulanmaya başlandığı görülmektedir. Program, 1995 yılında Socrates Programı kapsamına alınmıştır (Gökçek, 2013). Sokrates programı 2007 yılında Hayat Boyu Öğrenme Programı (LLP) kapsamına dahil edilmiştir (Özdem, 2013). Erasmus, Avrupa Birliği [AB] ülkeleri ve AB'ye aday ülkelerin yükseköğretim kurumları arasında en yaygın öğrenci değişim programlarından biridir (Ersoy, 2013). Erasmus; öğrenci, öğretmen ve öğretim elemanı hareketliliğini destekleyerek yaygınlaştırmayı amaçlayan değişim programıdır. Programın bir diğer amacı ise üniversiteler arasındaki işbirliğini yaygınlaştırarak geliştirmektir (Parey ve Valdinger, 2010; Deakin, 2014). Türkiye ise, Erasmus Değişim Programı'na 2004 yılından itibaren katılım sağlamıştır (Ersoy, 2013).

Avrupa düzeyinde uygulanan hareketlilik programlarının Türkiye'ye ulusal düzeyde yansımalarının ise yurtiçi hareketliliği sağlayan Farabi Değişim Programı ile gerçekleştiği görülmektedir. "Farabi Değişim Programı" olarak tanımlanan bu program yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim üyesi değişimi ile üniversite ve ileri teknoloji enstitüleri bünyesinde önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim – öğretim yapan yükseköğretim

kurumları arasında öğrenci ve öğretim üyesi değişimini kapsamaktadır. Program 18 Şubat 2009 yılında Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Farabi Değişim Programı yükseköğretim kurumları arasında etkileşim ve öğrenci- öğretim üyesi hareketliliğini sağlamayı amaçlamaktadır (YÖK, 2013).

Alanyazın incelendiğinde Türkiye’de Farabi Değişim Programı’nı inceleyen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009; Oktan, 2010; Gökçek, 2013; Özel, Bayındır ve Demir, 2014). Bu çerçevede Farabi Değişim Programı’na katılan öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemenin programın işlevselliğini belirlemede yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Farabi Değişim Programı’ndan yararlanan öğretmen adaylarının Farabi Öğrenci Değişim Programı’na ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Farabi Değişim Programı’na katılma nedenleriniz nelerdir?
2. Farabi Değişim Programı kapsamında başka bir üniversiteyi tercih etme nedenleriniz nelerdir?
3. Farabi Değişim Programı süresince karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
4. Farabi Değişim Programı’nın sizlere sağladığı katkılar nelerdir?

Yöntem

Araştırma modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden “olgu bilim” yöntemi kullanılmıştır. “Olgu bilim” araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan, deneyimleyen bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Ary, Jacobs, Razavieh ve Sorensen, 2006). “Olgu bilim” bireylerin günlük deneyimlerinin anlamı ve doğası hakkında derinlemesine bir anlayışın kazanılmasını amaçlamaktadır. Amaç gerçek ya da hayal ürünü, ampirik olarak ölçülebilir ya da öznel olarak hissedilebilir olsun, kendini bilince sunan herhangi bir şey, potansiyel olarak “olgu bilim” in konusudur (Patton, 2014). “Olgu bilim”e dayalı araştırmaların önemli özelliklerinden biri de örnekleme oluşturan birey sayısının sınırlı olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nde Farabi Değişim Programı kapsamında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örneklem çeşitlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2013-2014 öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’nin farklı Anabilim Dalları ve bölümlerinde (Matematik Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Fen Bilgisi Eğitimi, Okul Öncesi Eğitimi, Sınıf Eğitimi ve Türkçe Eğitimi) Farabi Değişim Programı kapsamında öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan ikişer (6 kadın, 6 erkek) öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış ve yönlendirici olmayan görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğin kullanılmasının temel nedeni, araştırmanın amacına uygun olarak görüşülen bireylerin deneyimlerini derinlemesine ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmanın görüşme sorularının inanırılığının sağlanmasında konu ile bağlantılı alan yazın taranmış, alan uzmanı kişilerden görüşler alınmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular (dört soru) Eğitim Fakültesi’nin farklı bölümlerinde ve Anabilim Dallarında Farabi Değişim Programı Koordinatörlüğünü yürüten beş öğretim elemanına danışılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular (dört soru) öğretim elemanlarının önerileri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Görüşmeler öğretmen adaylarının uygun olduğu gün ve saatler

belirlenerek yapılmıştır. Öğretmen adayları ile yapılan görüşmeler kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Kayıt cihazının kullanılması için öğrencilerden izin alınmıştır. Her görüşme yaklaşık otuz dakika sürmüştür.

Verilerin analizi

Görüşme sorularının analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Görüşme sorularının analizi iki farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanarak, temalar oluşturulmuştur. İçerik analizinde biri birine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek kodlar oluşturulmuş ve düzenlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmacıların ayrı ayrı oluşturdukları kodlar ve temaların karşılaştırılmasında ise Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği, $\text{Güvenilirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{(\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})}$ şeklinde güvenilirlik formülü kullanılarak belirlenmiştir. Bu şekilde araştırmanın güvenilirliği % 90 olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları Ö1,Ö2,Ö3...Ö12 şeklinde kodlanmıştır.

Bulgular

Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Farabi Değişim Programı'ndan yararlanan öğretmen adaylarının programa katılma nedenleri, bu nedenlerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Farabi Değişim Programına Katılma Nedenleri

Nedenler	f	%
Burs İmkkanı Sağladığı İçin	5	20.8
Sosyal Etkinlikler Kısıtlı Olduğu İçin	4	16.6
Kente Alışamadığı İçin	4	16.6
Yerleşemediği Üniversitede Öğrenimini Sürdürmek İçin	3	12.5
Erasmus'la Yerleşemediği İçin	2	8.3
Öğrenim Gördüğü Üniversiteden Memnun Olmadığı İçin	2	8.3
Yatay Geçişle Gidemediği İçin	1	4.2
KPSS Dershanesi Olmadığı İçin	1	4.2
Yeni Kültürleri Tanımak İçin	1	4.2
Farklı Öğretim Elemanlarından Ders Almak İçin	1	4.2
Toplam	24	100

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının % 20.8'i burs imkanı sağlaması, %16.6'sı sosyal etkinliklerin kısıtlı olması nedeniyle programdan yararlanmak istemiştir. Bunun yanı sıra, %16.6'sı kente alışamadığı için programdan yararlanmak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, yerleşemediği üniversitede öğrenimini sürdürmek için (%12.5), Erasmus Değişim Programı ile yerleşemediği için (%8.3), öğrenim gördüğü üniversiteden memnun olmadığı için (%8.3) Farabi Değişim Programı'na başvurduklarını belirten öğretmen adayları olmuştur. Bir kısım öğretmen adayı ise yatay geçişle gidemediği için (%4.2), KPSS dershanesi olmadığı için (%4.2), yeni kültürleri tanımak için (%4.2) ve farklı öğretim elemanlarından ders almak için (%4.2) programa başvurduklarını ifade etmişlerdir.

Farabi Değişim Programı'na katılma nedenlerini Ö-2 ve Ö-11 kodlu öğretmen adayları şu şekilde belirtmişlerdir:

Farabi Değişim Programı'na başvurmadan önce Erasmusa başvurduğum. Ama yerleşemedim. Farklı hocalardan ders alma isteği için, başka hocalardan başka bakış açıları kazanabilirim diye düşündüm.'da sosyal ortam çok yetersizdir'da üniversitede çok etkinlik yok. (Ö-2)

İlk ...'sine yerleştim. Ancak gördüm ki şehir beklediğim gibi değil, kente alışamadım. Beklentilerimi karşılamadı. O ortamı bulamadım. İlk yılın sonunda yatay geçişi denedim, kabul edilmedi. İkinci yılın ortasında başka üniversiteye gidecek fırsatı Farabi'yle yakalayacağımı düşündüm. (Ö-11).

Tablo 1'e göre, öğretmen adaylarının Farabi Değişim Programı'nı farklı nedenlerden dolayı tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır. Farabi Değişim Programı'nın öğretmen adayları için kendilerinin çeşitli ihtiyaçlarını (burs, sosyal etkinliklere katılım, farklı öğretim elemanlarından ders alma) giderme bir araç olduğu görülmektedir.

İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Farabi Değişim Programı'na katılan öğretmen adaylarının başka bir üniversiteyi tercih etme nedenleri, bu nedenlerin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Üniversiteyi Tercih Etme Nedenleri

Nedenler	f	%
Eğitim Kalitesinin İyi Olması	3	15
Üniversitenin Anlaşması olduğu için	3	15
Arkadaşlarının Tavsiyesi	3	15
Yaşam Kalitesinin İyi Olması	3	15
Memleketime Yakın Olması	2	10
Kenti Görmek İstemem	1	5
Olanakların Fazla olması	1	5
Büyük Şehirlere Yakın Olması	1	5
Kuzenimin Tavsiyesi	1	5
Hocalarımın Yönlendirmesiyle	1	5
Deniz Olduğu İçin	1	5
Toplam	20	100

Tablo 2 de anlaşıldığı gibi öğretmen adaylarının büyük bir bölümü (%70), tercih ettikleri üniversiteyi; eğitim kalitesinin iyi olması (%15), üniversitenin anlaşmasının olması (%15), arkadaşlarının tavsiyesi (%15), yaşam kalitesinin iyi olması (%15) şeklindeki gerekçelerle tercih ettiklerini vurgulamışlardır. Bu gerekçelerin dışında öğretmen adaylarının %15'i yaşam kalitesinin iyi olması, %10'u memleketlerine yakın olmasından dolayı öğrenim görecekleri üniversiteyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının %5'i ise kenti görme isteği, olanakların fazla olması, büyük şehirlere yakın olması, kuzen tavsiyesi, hocalarının tavsiyesi, deniz olması gibi nedenlerden dolayı gidecekleri üniversiteyi seçtiklerini belirtmişlerdir. Ö-1 ve Ö-7 kodlu öğretmen adayları gittikleri üniversiteyi tercih etmelerinde etkili olan nedenleri şu şekilde belirtmişlerdir:

....yim zaten en büyük neden buydu. Memleketim burası. Daha büyük kentlere kabul olmaz, çok kişi başvurur diye başka kentleri tercih etmek istemedim. Okuduğum üniversiteye göre buranın eğitimi daha iyi diye düşündüğüm için başvurudum. Okuduğum üniversite eğitim açısından öne çıkan bir üniversite olmadığı için buraya başvurudum. (Ö-1).

Diğer yerlere çok yakın olması. Şehri çok merak ediyordum, şehir çok önemli. Üniversitenin bağlı bulunduğu şehir çok önemlidir. Şehrin öğrencilere bakış açısı öğrenci için çok önemlidir. Bu nedenle sosyal yaşamı huzurlu ve rahat olduğu için burayı tercih ettim. Öğrencilere karşı bakış açıları burada daha iyi olacağını, yaklaşımlarının daha iyi olacağını düşündüğüm için başvurudum. Ayrıca deniz olması ve büyük şehirlere yakın olduğu için beni cezbedti. (Ö-7)

Tablo 2 deki öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde Farabi Değişim Programı çerçevesinde farklı üniversiteleri tercih etme nedenlerinin eğitim, kültür ve sosyal amaçlara bağlı şekilde değiştiği düşünülebilir. Başka bir ifadeyle, öğretmen adaylarını farklı üniversitelere yönlendiren motivasyonun farklı nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir.

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Farabi Değişim Programı sürecinde öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Karşılaştıkları Temel Sorunlar

Sorunlar	f	%
Sınıf Arkadaşlarının Olumsuz Tutumları	6	27.2
Barınma	4	18.1
Öğrenci Kimlik Kartının Geç Çıkması	4	18.1
Sınav Sonuçlarını Öğrenememe	2	9.1
Bursun Zamanında Yatmaması	2	9.1
Altan Alınan Derslerin Çakışması	1	4.5
Diplomanın Gecikmesi	1	4.5
Notlarının Zamanında Gönderilmemesi	1	4.5
Seçmeli Derslerin Örtüşmemesi	1	4.5
Toplam	22	100

Tablo 3'e göre öğretmen adaylarının %27.2'si sınıf arkadaşlarının olumsuz tutum sergilediklerini, %18.1'i barınma sorunu yaşadıklarını, %18.1'i öğrenci kimlik kartının geç çıktığını, %9.1'i bursun zamanında yatmadığı şeklinde karşılaştıkları sorunları belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının karşılaştıkları diğer sorunlar ise alttan alınan derslerin çakışması (%4.5), diplomanın gecikmesi (%4.5), notların zamanında bağlı buldukları üniversiteye gönderilmemesi (%4.5), seçmeli derslerin bağlı buldukları üniversitedeki seçmeli derslerle uyuşmaması (%4.5) olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının yaşadıkları sıkıntıları Ö-4 ve Ö-11 kodlu öğretmen adayları şu ifadelerle açıklamışlardır:

Mesela şu an ben son sınıfım. Öncelikle diplomamın geç çıkacağını başvurduğum üniversite belirtmedi. Bundan dolayı sıkıntılıyım. Ben ...'sinden geldim. Orda gördüğüm seçmeli dersler burda açılmadı. Burda açılmadığını son iki üçü gün haberim oldu. Seçmeli derslerim örtüşmedi. Bi de şey oldu açıkçası. Notlarım çok geç gönderildi üniversiteme çünkü bütünlemeye giren öğrenciler beklenildi. (Ö-4)

Notlara ulaşmak çok sorun oldu. Notlarımıza sistemden öğrenemedik. Arkadaşım yardımcı olmaya çalıştı. Her yere girerken kimlik çıkarmak gerekiyor, otobüs kartı çıkarmak için, barınma sorunu yaşadım başlangıçta. Otobüse binerken, üniversiteye girerken, farabiyim, farabiyim, farabiyim demek zorunda kaldım. Bursun yatırılmasında değil ama bursun zamanında yatırılmaması sıkıntı oldu. Sınıftaki arkadaşlarım yaklaşımı pozitif değildi. Bana soğuk davrandılar. (Ö-11)

Öğretmen adaylarının Farabi Değişim Programı süresince ciddi sıkıntılarla karşılaştıkları ortaya çıkmaktadır. Bu sıkıntıların programa başvurdukları tarihten itibaren başlaması dikkat çekicidir.

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Farabi Değişim Programının öğretmen adaylarına sağladığı yararlar ve bu yararların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarına Sağladığı Yararlar

Yararlar	f	%
Ekonomik Katkı	8	26.6
Farklı Kültürlerle Tanışma	5	16.6
Farklı Arkadaşlarla Tanışma	5	16.6
Daha Çok Kent Gezmek	3	10
Farklı Kentlerde Yaşama	3	10
Özgüvenin Artması	1	3.3
Utangaçlığı Yenmek	1	3.3
Farklı Hocalardan Ders Alma	1	3.3
Farklı Pencereleden Bakma	1	3.3
Gidemeyecek Yerlere Gitme	1	3.3
Farklı Bakış Açıklarına Saygı Duyma	1	3.3
Toplam	30	100

Tablo 4' e göre öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (%59.8) programın ekonomik katkılar sağladığı (%16.6), farklı kültürlerle tanışma fırsatı yakaladıkları (%16.6), farklı arkadaşlarla tanışma imkanı bulduklarını vurgulamışlardır. Bir bölüm öğretmen adayı (%20) program sayesinde farklı kentler gezdikleri (%10) ve farklı kentlerde yaşama fırsatı yakaladıklarını (%10) ifade etmişlerdir. Bunun dışında özgüvenini arttığını (%3.3), utangaçlığını yendiğini (%3.3), farklı hocalardan ders alma fırsatı bulduğunu (%3.3), farklı pencerelerden baktığını (%3.3), gidemeyecek yerlere gidebilme fırsatını yakaladığını (%3.3), farklı bakış açılarına saygı duyma şansını yakaladığını belirten öğretmen adaylarının olduğu görülmektedir. Ö-1, Ö-5 ve Ö-12 kodlu öğretmen adayları Farabi Değişim Programının kendilerine sağladığı katkıları şu görüşlerle açıklamışlardır:

..... hocalarımla da konuştum. Farabi insana çok büyük görüş kazandırıyor . Farklı dünyalar, farklı pencereler açabiliyor. Derler ki kapıdan bakmada bacadan pencereden bak. Farabi, bacadan pencereden bakmayı öğretti. Farklı hocalardan farklı konular işlediğiniz de diyorsunuz ki böyle miydi, bu şekil de mi görmüştük. İkisini sentezlediğinizde çok farklı şeyler ortaya çıkabiliyor. Doğru ile yanlış ayırt edebiliyorsunuz. Artı, farklı kültürlerle karşılaşp, o kültürlere saygı duymayı öğreniyorsunuz. (Ö-1)

Öğretmenlik açısından faydalı oldu. Deneyimlerim arttı. Çok farklı insanlarla tanıştım. Her türlü insanlarla tanıştım. Farklı arkadaşlarım oldu. Küçüklüğümde beri gitmeye hayal kuramayacağım yerleri gördüm. Farabi programıyla gezip gördüm. Kişisel ve sosyal gelişim açısından çok farklı katkılar sağlıyor. Farklı kültürlerle tanışma fırsatım oldu, bu benim kişisel gelişimime önemli katkılar sağladı. Çok harika bir şey, iyi ki de var... (Ö-5)

...daha çok yer gezip gördüm. Burs ekonomik açıdan önemli katkıda bulundu....Ben genelde utangaç bir insanım. Farabi utangaçlığımı yenmemi sağladı. Bireyin kendine karşı olan özgüveni önemli. Buraya farabiyle gelerek özgüveni daha yüksek biri oldum... (Ö-12)

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının tamamının Farabi Değişim Programının kendilerine olumlu katkılarda bulunduğunu belirttikleri görülmektedir. Söz konusu katkıların ağırlıklı olarak ekonomik, kültürel, sosyal ve kişisel katkılar olduğu görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmen adaylarının Farabi Değişim Programı'na ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1. Öğretmen adaylarının farklı nedenlerden dolayı Farabi Değişim Programı'na katıldıkları ortaya çıkmaktadır. Öğretmen adaylarını Farabi Değişim Programı'na güdüleyen başlıca nedenler; burs imkânının sağlanması, farklı üniversitelerin sosyal etkinliklerinden yararlanma isteği, öğrenim görülen kente alışılmaması şeklindedir. Araştırmada Farabi Değişim Programı'na katılan öğretmen adaylarından elde edilen bu bulgular Gökçek (2013) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Gökçek (2013) yaptığı araştırmada öğrencilerin kişisel, eğitsel ve sosyal nedenlerden dolayı Farabi Değişim Programı'na başvurduklarını belirlemiştir.
2. Öğretmen adaylarının Farabi değişim programı kapsamında öğrenim görmek istedikleri üniversiteleri tercih ederken eğitim kalitesinin düzeyini, yaşam kalitesini göz önünde bulundurdıkları ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversiteler ile diğer üniversiteler arasında Farabi Değişim Programı protokollerini dikkate aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bu bulgular, Özel, Bayındır ve Demir (2014) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Özel, Bayındır ve Demir (2014) gerçekleştirilen araştırmada öğrencilerin programdan yararlanmak istemelerinin temel nedenleri; üniversitenin isim yapması, ulaşım kolaylığı ve sosyal imkânlardan daha fazla yararlanma isteği şeklinde sıralanmıştır. Farabi Değişim Programı sayesinde öğrenim gördükleri üniversiteyi değiştirerek, farklı eğitim ve öğrenim deneyimleri yaşamaktadırlar (Oktan, 2010). Böylece, öğrenciler ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda öğrenim görmek istedikleri üniversiteyi tercih edebilmektedir.
3. Öğretmen adaylarının Farabi Değişim Programı sürecinde çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu sorunlar ağırlıklı olarak değişim programı kapsamında öğrenim gördükleri Anabilim Dalı'ndaki öğretmen adaylarının olumsuz yaklaşımları, öğrenci kimlik kartı edinememe, barınma, sınav sonuçlarını öğrenememe, bursun zamanında yatmaması şeklindedir. Benzer şekilde, Erasmus Değişim Programı'ndan yararlanan öğrencilerin de barınma sorunu, yönetsel ve ekonomik sorunlar yaşadığı vurgulanmaktadır (Okorocho, 1996; Wiers-Jensen 2003; Teichler, 2004; Otero, 2008; Gonzalez, Mesanza ve Mariel, 2011; Bogain, 2012). Üniversitelerin öncelikli amaçlarından biri öğrenciler sorunlarına eğilmektir. Öğrencisine duyarlı, demokratik bir anlayışa sahip, gelişime açık üniversiteler her programda öncelikli tercih nedenidir (Ağrı, 2006).
4. Öğretmen adayları, Farabi Değişim Programının birçok açıdan yararlı olduğunu vurgulamışlardır. Ekonomik katkı, farklı kültürlerle ve arkadaşlarla tanışma, farklı kentlerde yaşama, farklı kentler görme, programın öğrencilere sağladığı yararlar olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının bir bölümü Farabi Değişim Programı'nın kişisel gelişimlerine önemli katkılarda bulunduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular, Gökçek'in (2003) araştırma bulgularının sonuçları ile örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının tercih ettikleri yerdeki yükseköğretim kurumunun ve bulunduğu bölgenin kültürel ve sosyal olanaklarından faydalanmalarının sağlanması programın temel amaçlarından biridir (YÖK, 2013). Bu çerçevede programın öğretmen adaylarına katkıda bulunması büyük önem taşımaktadır.

Öneriler

Araştırma bulgularının sonuçları doğrultusunda Farabi Değişim Programı için şu öneriler sunulabilir:

1. Farabi Değişim Programı koordinatörlerinin programı tanıtıcı seminerler, bilgilendirme toplantıları düzenlenmeleri sağlanmalıdır.
2. Nitel veya nicel araştırma yöntemleri kullanılarak Farabi Değişim Programı'ndan yararlanan öğrencilerin karşılaştığı sorunlar daha detaylı ve derinlemesine incelenmelidir.
3. Farabi Değişim Programı'na katılan öğretmen adaylarının öğrenci kimlik kartları dönem başlamadan önce çıkarılmalıdır.
4. Farabi Değişim Programı çerçevesinde geçiş yapan öğretmen adaylarına yönelik oryantasyon çalışması gerçekleştirilmelidir.

5. Programdan yaralanan öğrencilerin barınma sorunu üniversite ve Kredi Yurtlar Kurumu arasında koordinasyon sağlanarak çözümlenmelidir.
6. Programdan yararlanan öğrencilerin aldıkları derslerin sınav sonuçlarını öğrenmelerini sağlayacak çözüm yolları geliştirilmelidir.
7. Farabi Değişim Programı'ndan daha fazla öğrencinin faydalanması amacıyla programa ayrılan öğrenci kontenjanları artırılmalıdır.
8. Farabi Değişim Programı çerçevesinde sağlanan burslar ilan edilen tarihlerde, geciktirilmeden öğrencilerin hesaplarına aktarılmalıdır.

Kaynaklar

- Ağrı, G.I. (2006). *Küreselleşme sürecinde yüksek öğretim politikaları ve erasmus projesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aktay, Y. (2002). Eğitimde küresel imkanlar: Küreselleşen dünyada eğitimde fırsat eşitliği ve özgürleşim fırsatları üzerine. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri/Educational Sciences: Theory & Practice*, (1), 7-22.
- Ary, D., Jacobs, L.C., Razavieh, A., & Sorensen, C. (2006). *Introduction to research in education* (7th ed.). California: Thomson Wadsworth.
- Avrupa Birliği Konseyi (Council of The European Union) (2007). *Presidency conclusions of the brussels*, 2 May 2007. 05.04.2014, retrieved from http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec /93135.pdf.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(7), 61-82.
- Bogain, A. (2012). Erasmus language students in a British university: A case study. *The Language Learning Journal*, 40 (3), 359-374.
- Çalık, T. ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.
- Deakin, H. (2014). The drivers to erasmus work placement mobility for UK students. *Children's Geographies*, 12(1), 25-39,
- Ersoy, A. (2013). Türk öğretmen adaylarının kültürlerarası deneyimlerinde karşılaştıkları sorunlar: Erasmus değişim programı örneği. *Eğitim ve Bilim*, 168(38), 154-166.
- Genç, S.Z. ve Eryaman, M.Y. (2008). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 89-102.
- Gonzalez, C.R., Mesanza, R.B. & Mariel, P.(2011). The determinants of international student mobility flows: An empirical study on the erasmus programme. *Higher Education*, 413-430.
- Gökçek, T. (2013). Kültürleriçi bir yaklaşım: Farabi değişim programından yansımalar. *Eğitim ve Bilim*, 168(38), 245-259.
- Göksan, T.S., Uzundurukan, S. ve Keskin, S.N.(2009). Değişim programlarının genel yapısı, işleyişi ve kazandırdıkları, *İnşaat Mühendisliği Eğitimi 2. Sempozyumu*, 191-201.
- Green, A. (1999). Education and globalization in europe and east asia: Convergent and divergent trends. *J. Education Policy*, 14(1), 55-71.
- Hallak, J. (1998). Education and globalization. *International Institute for Education Planning*, 26,1-25.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.), California: Sage Publications.
- Mutlu, S. (2013). AB üniversiteleri erasmus koordinatörlerinin Türk üniversitelerinin erasmus öğrenci değişim programına katılımı ve Türk erasmus öğrencileri algısı. *E-International Journal of Educational Research*, 4(3), 95-123.
- Okorocho, E. (1996). The international student experience: Expectations and realities, *Journal of Graduated Education*, 2(3), 80-84.
- Oktan, V. (2010). Farabi değişim programı öğrencilerinin algılanan sosyal destekleri ile öznel iyi oluşlarının incelenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 9(18), 47-60.

- Otero, M.S. (2008). The socio-economic background of Erasmus students: A trend towards wider inclusion? *International Review of Education*, 54, 135-154.
- Özdem, G. (2013). Yükseköğretim kurumlarında erasmus programının değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi Örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(1), 61-98.
- Özden, Y. (2002). *Eğitimde yeni değerler*. (5. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özel, E., Bayındır, N. ve Demir, S. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının farabi programı farkındalık düzeyleri ve beklentileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (1), 215-232.
- Parey, M., & Valding, F. (2010). Studying abroad and the effect on international labour market mobility: Evidence from the introduction of erasmus. *The Economic Journal*, 121 (March), 194–222.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çeviren: M. Bütün ve S.B. Demir). Ankara: Pegem A Akademi.
- Şentürk, Ü. (2008). Enformasyon toplumunda eğitimin yeri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 487-506.
- Teichler, U. (2004). Temporary study abroad: the life of ERASMUS students. *European Journal of Education*, 39(4), 395-408.
- Weber, L., & Bergan, S. (2005) *The public responsibility for higher education and research*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Wiers, J., & Janssen, J. (2003). Norwegian students abroad: Experience of students from linguistically and geographically peripheral European country. *Studies in Higher Education* 28(4), 391–411.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK]. (2010). *Farabi değişim programı el kitabı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Matbaası

Extended Abstract

Introduction

The individuals are affected by the rapid and amazing changes and improvements in different fields like social environment, policy, economy etc. It is being observed that, in order to keep up with these changes and developments, individuals are making great effort to produce new resources and to dominate the technology (Özden, 2002). Accordingly, the concept of globalization emerges as the most important concept in the world where we are inhabitants (Balay, 2004). Globalization defined as goods, capital, labor, and the rapid and unlimited transfer of knowledge by Green (1999), and also as a magic word that signifies change in a wide range of economy, policy, social policy and culture by Çalık & Sezgin (2005). In other words, globalization is becoming more dominant paradigm nowadays (Aktay, 2002). Given that education is an applied social science, it is impossible to isolate education from the other changes in society (Genç & Eryaman, 2008). If education is a process that affects individual and social life, the functionality of education in social life depends on its ability in adapting innovations. (Şentürk, 2008). From this point of view, globalization has two diverse effect on education. The first one is how educational system will be shaped by global impacts and the second one is what the positive and negative effects of the results of global policy on educational system will be (Hallak, 1998). It is inevitable that the change and innovation process caused by globalization affects higher education systems, too (Gökçek, 2013). This situation causes redefining the main objectives of universities according to the changing conditions of era in terms of globalization. However, promoting personal development, which is one of the elements of today's global values, and preparing individuals for life as active citizens in a democratic society are among the main objectives of higher education (Weber & Bergan, 2005; EU, 2007). The sharing and exchanging of cultural and social experiences, which are

among the concepts of definitions of globalization, have started to be carried out through education policies recently (Özdem, 2013). In this respect, various exchange programs have been developed to let people know each other from different cultures. ‘The mobility programs carried out at European level are adapted to Turkey at national level by means of Farabi Exchange Program that provides local mobility. This program defined as “Farabi Exchange Program” enables the mobility between students and faculty members in Higher Education Institutions and the mobility between students and faculty members in Higher Education Institutions engaged in education and training at undergraduate, graduate and postgraduate level within universities and high technology institutes. Farabi Exchange Program aims to allow the interaction among higher education institutions and the mobility of students and faculty members (YÖK, 2013). Observing the background studies, it is understood that Farabi Exchange Program in Turkey have not been studied so much (Göksan, Uzundurukan & Keskin, 2009; Oktan, 2010; Gökçek, 2013; Özel, Bayındır & Demir, 2014). In this respect, defining the opinions of prospective teachers having participated in Farabi Exchange Program is considered to be useful in determining the functionality of the program.

Purpose

The aim of the study is to determine the opinions of prospective teachers who had already taken part in Farabi Exchange Program about Farabi Student Exchange Program. In terms of the purpose of the study, the following questions are sought to be answered:

1. What are your reasons to participate in Farabi Exchange Program?
2. What are your reasons choosing another university within Farabi Exchange Program?
3. What are the problems you faced with during the participation process of Farabi Exchange Program?
4. What are the contributions of Farabi Exchange Program to your profession?

Method

Research Model

Among the qualitative research designs “Phenomenology Design” was used in this research. The sources of data in phenomenology studies were individuals or groups with similar experience as the phenomenon focused in the study who were able to reflect or express the phenomenon that they experienced (Ary, Jacobs, Razavieh & Sorensen, 2006; Yıldırım & Şimşek, 2008).

Participants and Procedure

The participants were 12 prospective teachers (6 boys, 6 girls) who were prospective teachers of Çanakkale Onsekiz Mart University. The data were collected by a semi-structured and non-directive interview technique. The completion of the interview took approximately 30 minutes. For the analysis of interview questions, the content analysis technique was used for the analysis of interview questions.

Results and Discussion

The results of the study that aims to determine the opinions of prospective teachers on Farabi Exchange Program are as follows:

1. Prospective teachers have been found to participate in Farabi Exchange Program for different reasons. The main reasons that motivate the prospective teachers for Farabi Exchange Program are scholarship opportunities, wishes for utilizing social activities of different universities and difficulties of getting used to live where they have education.
2. It has been revealed that prospective teachers have been revealed taking into account the education and life standarts when deciding the university to study within Farabi Exchange Program. Furthermore, prospective teachers have been also found considering Farabi Exchange Program cooperation agreements between the universities in which they study and the others.

3. Prospective teachers have been observed to encounter various problems during Farabi Exchange Program. These problems primarily are the negative approaches of prospective teachers in the Department that they study within the Exchange program, inability to have a student ID card, accommodation, difficulties about learning exam results, late scholarship payment.
4. Prospective teachers have highlighted that Farabi Exchange Program is advantageous in various ways. There are many advantages that the program offers to the students such as financial contribution, introducing new friends and learning about different cultures, living in and visiting different cities.